

2 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

UČEBNÍ OSNOVY

2. 2 Cvičení z matematiky

Časová dotace

7. ročník	1 hodina
8. ročník	1 hodina
9. ročník	1 hodina

Charakteristika:

Předmět cvičení z matematiky doplňuje vzdělávací obsah oboru matematika a její aplikace. Žáci si tento předmět vybírají v rámci nabídky volitelných předmětů a třídy v ročníku jsou děleny na skupiny.

Obsah předmětu je tvořen tematickými okruhy:

slovní úlohy s využitím rac. čísel, procentuálního počtu, dělicího poměru a konstrukce n-úhelníků – 7. roč.;

slovní úlohy s využitím Pythagorovy věty a lineárních rovnic, konstrukční úlohy na užití množin bodů dané vlastnosti – 8. roč.;

slovní úlohy řešené užitím lineárních rovnic a jejich soustav, výpočty obsahů a obvodů rovinných útvarů a objemů a povrchů všech základních těles, současně je zahrnuta do tohoto ročníku příprava na přijímací zkoušky – 9. roč.

Cíle:

Cílem volitelného předmětu cvičení z matematiky je vést žáka k využívání matematických poznatků a dovedností v praktických činnostech. Rozvíjet jeho schopnost spolupráce při řešení problémových a aplikovaných úloh vyjadřujících situace z běžného života a následně k využití získaného řešení v praxi. Posilovat jeho důvěru ve vlastní schopnosti a možnosti při řešení úloh.

Výchovné a vzdělávací strategie:

Ve cvičení z matematiky žáci nejen řeší úlohy z praxe, ale také sami matematizují reálné situace. Samostatně i ve skupinách vyhledávají informace z různých zdrojů – média, literatura, internet. Učitelé využívají práci ve skupině, modelové vyučování, projektové vyučování i samostatnou práci žáků.

V hodinách cvičení z matematiky učitelé směřují k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí:

Kompetence k učení:

Žák využívá vhodné naučené metody, strategie učení včetně mnemotechnických pomůcek. Vyhledává a třídí informace, uvádí do souvislostí nově nabyté poznatky s denním životem.

Komunikativní kompetence:

Žák se srozumitelně vyjadřuje v matematickém jazyce a rozumí obsahu sdělení. Stručně, jasně a výstižně formuluje své myšlenky, které spolu s ostatními potvrzuje nebo vyvrací.

Kompetence k řešení problémů:

Žák samostatně i ve skupině s využitím matematických poznatků řeší úlohy z praxe.

Kompetence sociální a personální:

Žák se aktivně zapojuje do skupinové práce, vyslovuje vlastní názory, návrhy řešení problémů, ale současně respektuje názory ostatních.

Kompetence občanské:

Žák si je vědom svých práv i povinností ve škole i mimo školu. Zvládá běžnou komunikaci se spolužáky a učiteli.

Kompetence pracovní:

Žák se učí pracovat podle předem stanoveného postupu, dokáže zhodnotit výsledek své práce. Je schopen pracovní koncentrace k dokončení úkolu. Zodpovědně dodržuje určená pravidla.

Kompetence digitální:

Žák ovládá běžně používaná digitální zařízení, žák sdílí data a využívá různé způsoby a prostředky. Žák se vyjadřuje pomocí digitálních prostředků a využívá je ke kontrole vlastní práce.

Dílčích výstupů dosahuje každý žák podle svých schopností.

Reálné gymnázium a základní škola Otto Wichterleho, Prostějov
Školní vzdělávací program pro ZV Ruku v ruce

Roč.	Výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Poznámky
7.		Složitější výpočty s desetinnými čísly	
	<ul style="list-style-type: none"> • písemně provádí početní operace s desetinnými čísly • řeší slovní úlohy z praxe vedoucí k výpočtům s desetinnými čísly • provádí odhad a kontrolu výsledků řešení úloh • užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů • nalézá různá řešení předkládaných situací • aplikuje a kombinuje poznatky z různých tematických a vzdělávacích oblastí 	opakování desetinných čísel početní operace s desetinnými čísly slovní úlohy na desetinná čísla	
		Užití zlomků v praxi	
	<ul style="list-style-type: none"> • užívá zlomky při řešení praktických situací • matematizuje a řeší slovní úlohy vedoucí k základním operacím se zlomky • užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů • nalézá různá řešení předkládaných situací • aplikuje a kombinuje poznatky z různých tematických a vzdělávacích oblastí 	početní operace se zlomky složitější příklady se závorkami slovní úlohy řešené užitím zlomků	
		Užití racionálních čísel v praxi	
	<ul style="list-style-type: none"> • užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů • nalézá různá řešení předkládaných situací • aplikuje a kombinuje poznatky z různých tematických a vzdělávacích oblastí 	početní operace s racionálními čísly složitější příklady se závorkami slovní úlohy	

Reálné gymnázium a základní škola Otto Wichterleho, Prostějov
Školní vzdělávací program pro ZV Ruku v ruce

	<ul style="list-style-type: none"> • provádí početní operace s celými a racionálními čísly • analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel 		
		Řešení slovních úloh užitím poměru	
	<p>M-9-1-05 řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů</p> <p>M-9-2-03 určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů • nalézá různá řešení předkládaných situací • aplikuje a kombinuje poznatky z různých tematických a vzdělávacích oblastí • matematizuje a řeší slovní úlohy s využitím vztahů přímé a nepřímé úměrnosti • řeší slovní úlohy pomocí trojčlenky 	<p>poměr, postupný poměr</p> <p>měřítko mapy</p> <p>slovní úlohy</p> <p>trojčlenka</p>	
		Užití procent v bankovním sektoru	
	<p>M-9-1-06 řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek)</p> <ul style="list-style-type: none"> • užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů • nalézá různá řešení předkládaných situací • aplikuje a kombinuje poznatky z různých tematických a vzdělávacích oblastí • matematizuje a řeší slovní úlohy s využitím počtu procent, procentové části, celku • řeší příklady na výpočet úroků 	<p>základní pojmy z bankovníctví (úrok, sazba)</p> <p>slovní úlohy na výpočet úroku</p>	
		Výpočty a konstrukce geometrických útvarů	

Reálné gymnázium a základní škola Otto Wichterleho, Prostějov
Školní vzdělávací program pro ZV Ruku v ruce

	<p>M-9-3-01 zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku</p> <p>M-9-3-02 charakterizuje a třídí základní rovinné útvary</p> <p>M-9-3-04 odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů</p> <ul style="list-style-type: none"> • nalézá různá řešení předkládaných situací • aplikuje a kombinuje poznatky z různých tematických a vzdělávacích oblastí • matematizuje a řeší slovní úlohy z praxe vedoucí k výpočtu obvodu a obsahu n - úhelníků 	<p>rozdělení trojúhelníků a čtyřúhelníků</p> <p>slovní úlohy na výpočty obsahů a obvodů těchto obrazců</p> <p>složitější konstrukce čtyřúhelníků</p> <p>popis konstrukce – užití matematické symboliky</p>	
		<p>Slovní úlohy geometrického rázu zaměřené na hranoly</p>	
	<p>M-9-3-09 určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti</p> <p>M-9-3-10 odhaduje a vypočítá objem a povrch těles</p> <p>M-9-3-11 načrtne a sestrojí síť základních těles</p> <ul style="list-style-type: none"> • užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů • nalézá různá řešení předkládaných situací • aplikuje a kombinuje poznatky z různých tematických a vzdělávacích oblastí • řeší úlohy na prostorovou představivost 	<p>hranoly, rozdělení hranolů</p> <p>slovní úlohy vedoucí k výpočtům objemů a povrchů hranolů</p> <p>výpočet povrchu a objemu hranolu v tabulkovém kalkulátoru</p>	<p>Digitální kompetence</p>

Reálné gymnázium a základní škola Otto Wichterleho, Prostějov
Školní vzdělávací program pro ZV Ruku v ruce

	<ul style="list-style-type: none"> matematizuje a řeší slovní úlohy z praxe vedoucí k výpočtu povrchu a objemu hranolu používá tabulkový kalkulátor při výpočtech objemu a povrchu krychle a kvádrů 		
8.		Řešení slovních úloh	
	<ul style="list-style-type: none"> matematizuje různé reálné situace s využitím proměnných zapiše slovní text pomocí výrazů s proměnnými vyřeší daný problém aplikací získaných matematických poznatků a dovedností zdůvodní zvolený postup řešení při řešení úloh účelně využívá kalkulátor 	slovní úlohy na využití – zlomků, procentového počtu, poměru, postupného poměru, trojčlenky	Digitální kompetence
		Pythagorova věta	
	<ul style="list-style-type: none"> užívá Pythagorovu větu při řešení slovních úloh z praxe 	slovní úlohy na využití Pythagorovy věty geometrické úlohy na využití Pythagorovy věty	
		Mocniny a mnohočleny	
	<p>M-9-1-07 matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním provádí základní operace s mocninami</p> <ul style="list-style-type: none"> zapiše slovní text pomocí výrazů s proměnnými užívá vzorce druhých mocni pro zjednodušení výrazů 	početní operace s mocninami složitější úpravy mocnin vyjádření slovního textu matematickými výrazy úpravy mnohočlenů hodnota výrazu	
		Lineární rovnice	
	<p>M-9-1-08 formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic</p> <ul style="list-style-type: none"> řeší lineární rovnice pomocí ekvivalentních úprav 	slovní úlohy řešené lineárními rovnicemi úlohy na dělení na nestejně části úlohy o pohybu úlohy o společné práci	Digitální kompetence

Reálné gymnázium a základní škola Otto Wichterleho, Prostějov
Školní vzdělávací program pro ZV Ruku v ruce

	<ul style="list-style-type: none"> vyřeší daný problém aplikací získaných matematických poznatků a dovedností zdůvodní zvolený postup řešení při řešení úloh účelně využívá kalkulačtor 	úlohy o směsích	
		Statistika	
	<p>M-9-2-01 vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data</p> <p>M-9-2-02 porovnává soubory dat</p> <ul style="list-style-type: none"> provádí jednoduchá statistická šetření a zapisuje jejich výsledky do tabulky nebo grafu čte tabulky a grafy a interpretuje je v praxi čte a sestruje různé diagramy a grafy s údaji v procentech 	<p>statistická šetření</p> <p>tabulky a grafy jako výstupy statistického šetření</p> <p>využití tabulkového kalkulačtoru pro souhrny statistického šetření</p>	Digitální kompetence
		Kruh, kružnice, válec	
	<p>M-9-3-10 odhaduje a vypočítá objem a povrch těles</p> <p>M-9-3-11 načrtne a sestrojí síť základních těles</p> <ul style="list-style-type: none"> vyřeší daný problém aplikací získaných matematických poznatků a dovedností zdůvodní zvolený postup řešení při řešení úloh účelně využívá kalkulačtor analyzuje a řeší slovní úlohy vedoucí k výpočtům obsahu a obvodu kruhu, objemu a povrchu válce 	<p>složitější slovní úlohy vedoucí k výpočtu obsahu a obvodu kruhu a délky kružnice</p> <p>slovní úlohy vedoucí k výpočtu objemu a povrchu válce</p>	
		Konstrukce rovinných útvarů	
	<p>M-9-3-05 využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh</p> <p>M-9-3-06 načrtne a sestrojí rovinné útvary</p> <ul style="list-style-type: none"> využívá pojem množina bodů dané vlastnosti 	<p>složitější konstrukce rovinných útvarů s využitím množin bodů dané vlastnosti</p> <p>popis konstrukce – užití matematické symboliky</p>	

Reálné gymnázium a základní škola Otto Wichterleho, Prostějov
Školní vzdělávací program pro ZV Ruku v ruce

	<ul style="list-style-type: none"> • sestrojí trojúhelníky a čtyřúhelníky zadané různými prvky • využívá potřebnou matematickou symboliku 		
9.		Slovní úlohy řešené užitím rovnic	
	<ul style="list-style-type: none"> • užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů • aplikuje a kombinuje poznatky z různých tematických a vzdělávacích oblastí • při řešení úloh účelně využívá kalkulačtor 	<p>složitější slovní úlohy řešené lineárními rovnicemi</p> <p>úlohy na dělení na nestejně části</p> <p>úlohy o pohybu</p> <p>úlohy o společné práci</p> <p>úlohy o směsích</p>	Digitální kompetence
		Rovnice s neznámou ve jmenovateli	
	<ul style="list-style-type: none"> • provádí početní operace s lomenými výrazy • řeší složitější rovnice s neznámou ve jmenovateli • matematizuje a řeší slovní úlohy vedoucí k řešení rovnic s neznámou ve jmenovateli • užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů • při řešení úloh účelně využívá kalkulačtor 	<p>početní operace s lomenými výrazy</p> <p>složitější rovnice s neznámou ve jmenovateli</p>	Digitální kompetence
		Soustavy lineárních rovnic	
	<p>M-9-1-08 formuluje a řeší reálnou situaci pomocí jejich soustav</p> <ul style="list-style-type: none"> • nalézá různá řešení předkládaných situací • analyzuje a řeší slovní úlohy pomocí soustavy dvou lineárních rovnic se dvěma neznámými • při řešení úloh účelně využívá kalkulačtor 	<p>složitější soustavy dvou lineárních rovnic o dvou neznámých</p> <p>metoda sčítací a dosazovací</p> <p>jednoduché soustavy tří lineárních rovnic o třech neznámých</p>	Digitální kompetence
		Rovinné útvary	
	<p>M-9-3-04 odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů</p> <ul style="list-style-type: none"> • sestrojí trojúhelníky a čtyřúhelníky zadané různými prvky 	<p>rozdělení a vlastnosti rovinných útvarů</p> <p>vzorce pro výpočet obvodu a obsahu rovinných útvarů</p> <p>slovní úlohy vedoucí k výpočtům obvodů a obsahů rovinných útvarů</p>	Digitální kompetence

Reálné gymnázium a základní škola Otto Wichterleho, Prostějov
Školní vzdělávací program pro ZV Ruku v ruce

	<ul style="list-style-type: none"> • využívá potřebnou matematickou symboliku • vypočítá obvod a obsah rovinných obrazců • řeší slovní úlohy vedoucí k výpočtu obvodu a obsahu rovinných obrazců • při řešení účelně využívá kalkulačtor 	konstrukce rovinných útvarů z daných prvků popis konstrukce – užití matematické symboliky	
		Goniometrické funkce	
	<ul style="list-style-type: none"> • užívá goniometrické funkce při řešení úloh z praxe • užívá goniometrické funkce při výpočtech objemů a povrchů geometrických těles • při řešení účelně využívá kalkulačtor 	užití goniometrických funkcí při výpočtech objemů a povrchů těles slovní úlohy vedoucí k výpočtům goniometrických funkcí	Digitální kompetence
		Příprava na přijímací zkoušky	
	<ul style="list-style-type: none"> • samostatně vypracuje test • orientuje se v testu • vybere jednodušší a složitější úlohy v testu 	opakování učiva 6. – 9. ročníku návčik psaní testů	
		Složené úrokování	
	<ul style="list-style-type: none"> • provádí jednoduché a složené úrokování • řeší úlohy z praxe na složené úrokování • při řešení účelně využívá kalkulačtor 	opakování učiva o procentech slovní úlohy na složené úrokování	Digitální kompetence
		Využití PC v matematice	
	<ul style="list-style-type: none"> • samostatně pracuje s tabulkovým kalkulačtorem • vytvoří tabulku a v závislosti na ní graf • zadá vzorce do vhodného programu 	tabulkový kalkulačtor – vkládání matematických vzorců pro různé výpočty tvorba tabulek a grafů	Digitální kompetence